

OPIKSELUPAIKAN VALINTA JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Veistola Kati

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutus
Tradenomi (AMK)

2022

Liiketalouden koulutus
Tradenomi (AMK)

Tekijä	Kati Veistola	Vuosi	2022
Ohjaaja(t)	Satu Valli		
Toimeksiantaja	Lapin ammattikorkeakoulu		
Työn nimi	Opiskelupaikan valinta ja siihen vaikuttavat tekijät		
Sivumäärä	36 + 1		

Opinnäytetyössä selvitettiin, mitkä tekijät vaikuttavat ammattikorkeakouluun hakevien opiskelijoiden valintoihin ja millä perusteella hakijat ovat valinneet Lapin ammattikorkeakoulun ja mitkä asiat ovat tähän vaikuttaneet ja liittyneet. Lisäksi selvitettiin, mitä tietolähteitä hakijat käyttävät ensisijaisesti hakiessaan ammattikorkeakouluun ja valitessaan jatko-opiskelupaikkaa.

Opinnäytetyön teoriaosassa syvennyttiin niihin perusteisiin ja tekijöihin, jotka vaikuttavat koulutuspaikan valintapäätökseen. Lisäksi työssä tutkittiin Lapin ammattikorkeakoulun fyysisen sijainnin merkitystä hakuprosessin aikana. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa sitä, mitkä asiat vaikuttavat eniten hakijoiden näkökulmasta opiskelupaikan valintaan ja millainen vaikutus oli hakijoiden lähipiirillä ja kotitaustalla valintaprosessissa.

Opinnäytetyö tehtiin sekä laadullisena että määrällisenä tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin kuudelta haastateltavalta, joiden työtausta vaihteli esihenkilöstä työntekijänä toimijaan. Haastattelut pidettiin syksyn 2022 aikana. Määrällisen aineiston keruussa käytettiin sähköistä Webropol-kyselylomaketta, joka lähetettiin kyselyyn osallistuneille sähköpostin linkkinä. Kerätty aineisto analysoitiin hyödyntäen teoriaa.

Tutkimusten tuloksista selvisi, että tärkeimmät tekijät Lapin ammattikorkeakouluun hakeutumiselle olivat koulutusohjelman kiinnostavuus, fyysinen sijainti sekä erinomaiset mahdollisuudet verkko-opintoihin ja monimuoto-opiskeluun työn ohessa. Tutkimustuloksista selvisi myös, että valtaosa aloittaneista ammattikorkeakoulu opiskelijoista olivat yli 29-vuotiaita. Tutkimusten tulokset osoittivat myös sen, että Lapin ammattikorkeakoululla on hyvä maine opiskelijoiden keskuudessa, se oli ensisijainen hakutoive ja usko omiin mahdollisuuksiin työuralla vaikutti paljon päätökseen hakeutua Lapin ammattikorkeakouluun.

Avainsanat opiskelupaikan valinta, motivaatio, kiinnostus, arvostus, omat kyvyt

Degree Programme in Business
Administration
Bachelor of Business Administration

Author	Kati Veistola	Year	2022
Supervisor(s)	Satu Valli		
Commissioned by	Lapland University of Applied Sciences		
Title	Factors affecting the choice of study place		
Number of pages	36 + 1		

This thesis examined what factors affect the choices of students applying to the University of Applied Sciences. It also examined on what basis the applicants chose Lapland University of Applied Sciences and what issues influenced their decision. In addition, it was found out which sources of information applicants primarily use when applying to a university of applied sciences and choosing a postgraduate place to study.

The theoretical part of the thesis delved into the basic factors that influence the decision to choose a place of study. In addition, the thesis examined the significance of the physical location of Lapland University of Applied Sciences during the application process. The purposes of the study were to map out which issues have the greatest impact on the applicants' choices and what influence their close circle and home background had on their selection process.

The thesis was conducted both qualitatively and quantitatively. The data for the qualitative study was collected from six interviewees whose work background varied from supervisor to employee. The interviews were held during the Autumn of 2022. The quantitative data was collected using the electronic Webropol questionnaire which was sent to the survey participants via a link in their e-mail. The collected data was analysed using theoretical base.

The results of the studies revealed that the most important factors for applying to Lapland University of Applied Sciences were, the attractiveness of the degree programmes its physical location, and its excellent opportunities for online and blended studies while working. The survey results also revealed that the majority of the university of applied sciences students who started their studies were over 29 years old. The results of the studies also showed that Lapland University of Applied Sciences has a good reputation among students which was a primary wish during application. The belief in one's own career opportunities had a substantial influence on the decision to apply to Lapland University of Applied Sciences as well.

Keywords school choice, motivation, interest, valuation, own ability

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Tutkimusaihe	5
1.2	Tutkimusmenetelmät, eettisyys ja luotettavuus.....	6
2	AMMATTIKORKEAKOULUTUS SUOMESSA.....	9
2.1	Lapin ammattikorkeakoulu	10
2.2	Lapin korkeakoulukonsernin strategia	13
2.3	Ammattikorkeakouluun pyrkiminen	13
3	KOULUTUSPAIKAN VALINTAAN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ.....	14
3.1	Persoonallisuus ja koulutuspaikan valinta.....	14
3.2	Oman identiteetin vaikutus.....	15
3.3	Vanhempien merkitys koulutuspaikan valintaan	16
3.4	Valintaan liittyvät haasteet	17
3.5	Brändi ja mielikuva.....	17
4	VASTAVALMISTUNEIDEN TRADENOMIEN HAASTATTELU	19
4.1	Laadullisen tutkimuksen toteuttaminen	19
4.2	Yhteenvedo haastatteluista.....	20
5	JATKO-OPISKELUPAIKAKSI LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU	22
5.1	Määrällisen tutkimuksen toteuttaminen.....	22
5.2	Kyselytutkimuksen tulokset.....	22
5.2.1	Taustatietoa vastaajista.....	22
5.2.2	Vanhempien sosioekonominen asema ja koulutustausta.....	24
5.2.3	Suuntautuminen ja ensisijainen hakeutuminen	26
5.2.4	Tietolähteiden käyttö opiskelupaikan valinnassa.....	27
5.2.5	Valintapäätöksen perustelut Lapin ammattikorkeakouluun	28
5.2.6	Uramahdollisuudet hakeutuessa Lapin ammattikorkeakouluun	31
6	POHDINTA	33
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimusaihe

Ammattikorkeakoulussa opiskelu on käytännönläheinen vaihtoehto opiskelijalle, joka haluaa tehdä opintojen aikana yhteistyötä yrityselämän kanssa. Opiskelu yliopistossa on teoriapainotteisempaa kuin ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakouluopintoihin sisältyy viisi kuukautta työharjoittelua. Tutkinto-opiskelu ammattikorkeakouluissa on maksutonta. (Opintopolku 2022.)

Opinnäytetyössä tutkitaan tekijöitä, jotka vaikuttavat 18–40-vuotiaiden hakijoiden tehdessä valintaa siitä, minne lähteä opiskelemaan lukion tai ammattiopintojen jälkeen. Opinnäytetyössä painotetaan asioita, jotka ovat vaikuttaneet hakijoiden päätökseen valita Lapin ammattikorkeakoulu, ja mitä ominaisuuksia hakijat ovat pitäneet ensisijaisena tärkeänä valitessaan Lapin ammattikorkeakoulua jatko opintoja ajatellen.

Tutkimuksessa selvitetään, missä roolissa Lapin ammattikorkeakoulun arktinen ympäristö ja fyysinen pohjoinen sijainti ovat 18–40-vuotiaille hakijoille. Tutkimus antaa Lapin ammattikorkeakoululle näkökulmaa siihen, miten tärkeää on jatkossakin korostaa ja pysyä aktiivisena, vetovoimaisena ja kilpailukykyisenä pohjoisen menestyvänä korkeakouluuyhteisönä. Tutkimuksen kohteena on Lapin ammattikorkeakoulun Rovaniemen ja Tornion liiketalouden opiskelijat.

Tutkimuksessa haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet hakijoiden valintapäätökseen valitessaan jatko opiskelupaikaksi Lapin ammattikorkeakoulu?
2. Millainen merkitys tai rooli arktisella ympäristöllä ja fyysisellä pohjoisella sijainnilla on opiskelijoille jatko opiskelupaikan valinnassa?

Ensimmäinen kysymys on päätutkimuskysymys, ja toinen tutkimuskysymys on alatutkimuskysymys. Ensimmäisen kysymyksen avulla saadaan tutkimukselle rakennettua kokonaisuus, ja toinen tutkimuskysymys antaa lisäarvoa tutkimuk-

selle siitä millainen merkitys arktisella Pohjolan ympäristöllä on opiskelupaikan valintapäätöksessä.

1.2 Tutkimusmenetelmät, eettisyys ja luotettavuus

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetyt yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat kysely, haastattelu, havainnointi ja dokumentteihin perustuva tieto. Tiedonkeruumenetelminä voidaan käyttää muun muassa avoimia haastatteluja ja videointia. Teorian merkitys laadullisessa tutkimuksessa on keskeinen asia ja sitä tarvitaan välttämättä. Laadullista tai määrällistä tutkimusta ei voi toteuttaa ilman teoriaa. Havainnoit pitää sisällään sen, millainen käsitys henkilöllä on ilmiöstä ja millaisia merkityksiä ilmiölle annetaan ja mitä tutkimusvälineitä käytetään ja miten ne vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 18–20.)

Tässä tutkimuksessa käytetään laadullista tutkimusta, koska kyselyiden ja haastattelujen ajatus ja idea ovat yksinkertaisia ja joustavia. Haastattelija voi samalla toimia havainnoitsijan roolissa ja kirjoittaa muistiin sen, mitä sanotaan ja kuinka sanotaan. Haastattelut toteutetaan syksyn 2022 aikana Lapin ammattikorkeakoulun kolmelle Rovaniemen ja kolmelle Tornion liiketalouden opiskelijalle, joilla on opiskeluoikeus. Haastattelun yksi iso etu on joustavuus koska tällöin haastattelija pystyy tarvittaessa toistamaan kysymyksiä, korjaamaan väärinkäsitykset ja selventämään mahdollisia epäselvyyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73).

Määrällinen tutkimusmenetelmä eli kvantitatiivinen tutkimus antaa kuvan muuttujien välisistä eroista ja suhteista, ja tyypillistä on, että vastaajien määrä on suuri. Tyypillistä on myös se, että tieto esitetään numeroin, käytetään mittaria ja käsitellään tietoa. Tutkimusaineisto koodataan ja tehdään tilastolliset analyysit. (Vilkku 2006, 83.)

Lähes kaiken poimitun tiedon voi muuttaa numeeriseksi, eli sillä ei ole merkitystä onko aineisto kerätty haastattelulla, kyselyllä, havainnoinnilla tai jollain muulla tavalla. (Valli 2018, 106–114). Tutkimuksessa tullaan käyttämään mielipideky-

symyksiä. Mieli-pidekysymyksissä suositaan monesti valmiita vaihtoehtoja sisältäviä kysymyksiä tai kysymyksiä, joissa vastaaja valitsee vaihtoehtoista mitkä ovat tarjolla. Tällöin usein käytetään kyselyitä, joissa kysytään mielipidettä ja vastaaja valitsee, onko hän asiasta “täysin samaa mieltä”, “lähes samaa mieltä” tai “ei osaa sanoa”. Usein käytetäänkin mitta-asteikkoa yhdestä viiteen. (Valli 2018, 108.)

Kvantitatiivinen osuus toteutetaan Lapin ammattikorkeakoulun Rovaniemen ja Tornion liiketalouden opiskelijoille Webropol-kyselynä ja päästään analysoimaan kerättyä aineistoa. Tutkimuksessa käytetään molempia tutkimustapoja, jotta saadaan mahdollisimman monipuolinen ja kattava oppinäytetyö.

Tutkijan eettiset ratkaisut ja tutkimuksen uskottavuus ovat sidoksissa toisiinsa. Uskottavuus perustuukin siihen, että tutkijat toimivat hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Viime vuosikymmenten aikana tieteellisen tutkimuksen etiikasta on tullut merkittävä kysymys. Yksittäisen tutkimuksen etiikka on koko tiedeyhteisön ja tutkimusta hyödyntävän yhteisön asia. Samaan aikaan on painotettu, että tutkimuksen eettiset kysymykset ovat koko tutkimustoiminnan lähtökohtana. Toisaalta tutkimuksen tulokset vaikuttavat eettisiin ratkaisuihin ja toisaalta taas eettiset ajatukset vaikuttavat tutkijan tekemiin ratkaisuihin omassa tieteellisessä työssä. Etiikan ja tutkimuksen yhteyttä nimitetään varsinaiseksi tieteen etiikaksi. (Tuomi 2008, 143.)

Hyvä tutkimus velvoittaa tiedeyhteisöä ja yksittäistä tutkijaa kannanottoihin. Tiede velvoittaa tutkijaa käyttämään tieteellisiä menetelmiä ja tietynlaista tieteellisen päättelyn mukaista argumentointia. Tiedeyhteisö käsittelee tieteelliset menetelmät ja argumentoinnin mikä vastaa tieteellistä päättelyä. Hyväksyttävästä tieteellisen menetelmän vastauksesta ei voida päättää ilman eettistä kannanottoa. Tutkijan tiedonhankintakeinot on normitettu kahdelle tasolle niin että toisaalta tutkija voi käyttää tiedonhankintaa ja tutkittavien suojaa koskien ja toisaalta tutkijan omaa toimintaa koskien. (Tuomi 2008, 144–145.)

Tuomen (2008) mukaan yksittäisessä tutkimuksessa on arvioitava tutkimuksen luotettavuutta, eikä ole olemassa yhtä tutkimusperinnettä, vaan on olemassa

monia erilaisia perinteitä. Tämä tarkoittaa sitä, että tieteellisen tutkimuksen piiristä löytyy erilaisia käsityksiä liittyen tutkimuksen luotettavuuden kysymyksiin. Tämän takia tutkimusoppaissa luotettavuustarkastelut painottavat eri asioita ja ne ovat hyvin erilaisia. Laadullisessa tutkimuksessa painotetaan raportin kokonaisluotettavuutta ja määrällisessä tutkimuksessa painotetaan mittauksen luotettavuutta.

2 AMMATTIKORKEAKOULUTUS SUOMESSA

Tilastokeskuksen mukaan ammattikorkeakoulutuksen opiskelijamäärä on jatkanut kasvuaan vuonna 2021. Tutkinto opiskelijoita oli 156 000 opiskelijaa ja näistä opiskelijoista oli aloittanut opiskelun vuonna 2021 oli aloittanut 49 000 opiskelijaa. Uusia aloittaneita opiskelijoita oli lähes 3 000 edellisvuotta enemmän. Ammattikorkeakoulu tutkintojen määrä on pysynyt samoissa lukemissa aikaisempiin vuosiin verrattuna eli 9 000 tutkinnossa. (Tilastokeskus 2022.)

Suomi on koulutusyhteiskunta ja tarjolla on paljon yhteiskunnan tukemaa, aikuisille ja nuorille tarkoitettua ja opiskelijalle ilmaista sekä taloudellisesti autettua ja tuettua opetusta. Puhutaankin yhteiskunnasta, joka suosii koko elämän mittaista oppimista; pelkästään ammattitaidon ylläpitäminen tarkoittaa ja merkitsee nykyään jatkuvaa opiskelua myös sen jälkeenkin, kun on asettunut työelämään ja työyhteisöön. Omat edellytykset, kyvyt ja rajoitukset kannattaa tuntea ja tiedostaa. (Mulari 2013, 22.)

Mularin (2013) mukaan joskus tie uudelle alalle voi olla liian pitkä ja vaativa, jos oma pohjakoulutus on vaatimaton. Tällöin kaikki vaihtoehdot eivät ole mahdollisia. Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan ottaa esille se, että kenen tahansa teknisen alan perustutkinnon omaavan ei ole helppoa päästä ammattikorkeakouluun sosiaali- ja terveydenhoitoalalle tai sitten päinvastoin. Kaikki eivät sovellu toivomalleen alalle koska kaikilla ei ole toivealaa vastaavaa osaamista, kykyjä ja lahjakkuutta tai terveyssyyt ja oppimisongelmat hankaloittavat pääsyä joillekin aloille tai osallistumista opiskelumuotoihin. Samoin oma taloudellinen tilanne tai perhetilanne saattaa asettaa rajoitteita opiskelemaan lähtemisestä tai opiskelumotivaatio ei ole tarpeeksi riittävää. (Mulari 2013, 2022.) Mularin (2013) mukaan joskus tie uudelle alalle voi olla liian pitkä ja vaativa, jos oma pohjakoulutus on vaatimaton. Tällöin kaikki vaihtoehdot eivät ole mahdollisia. Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan ottaa esille se, että kenen tahansa teknisen alan perustutkinnon omaavan ei ole helppoa päästä ammattikorkeakouluun sosiaali- ja terveydenhoitoalalle tai sitten päinvastoin. Kaikki eivät sovellu toivomalleen alalle koska kaikilla ei ole toivealaa vastaavaa osaamista, kykyjä ja lahjakkuutta tai terveyssyyt ja oppimisongelmat hankaloittavat pääsyä joillekin aloille tai osallistu-

mista opiskelumuotoihin. Samoin oma taloudellinen tilanne tai perhetilanne saattaa asettaa rajoitteita opiskelemaan lähtemisestä tai opiskelumotivaatio ei ole tarpeeksi riittävää. (Mulari 2013, 2022.)

Aikuisopiskelu on tänä päivänä paljon muuta kuin perinteistä luokkaopetusta. Opiskelu voi olla lähiopetusta, itsenäistä opiskelua tai ohjattua etäopiskelua tai se voi olla verkko-opiskelua tai monimuoto opiskelua, joka on usean eri opiskelumuodon yhdistelmä. (Opintopolku 2022)

Etäopiskelu on yleensä verkossa opiskelua, ja se sopii silloin, kun lähiopetukseen on hankalaa osallistua. Opiskeleminen etänä vaatii omaa aktiivisuutta, suunnittelua ja ajankäytön hallintaa. Isona etuna etäopiskelussa on se, että voi opiskella oman aikataulun mukaisesti silloin kun se parhaiten sopii. Monimuotoopinnoissa yhdistetään erilaisia opiskelumuotoja, ja siinä on usein sekä lähiopetusta että verkko-opiskelua. Itsenäisessä opiskelussa voi opiskella oman aikataulun mukaan, ja opettajan kanssa vuorovaikutuksessa ollaan opintojen alussa ja lopussa. Itsenäinen opiskelu voi olla esseiden kirjoittamista, tehtävien raportointia, oppimispäiväkirjojen kirjoittamista, pohtimista, tiedonhakua tai lukemista. (Opintopolku 2022).

2.1 Lapin ammattikorkeakoulu

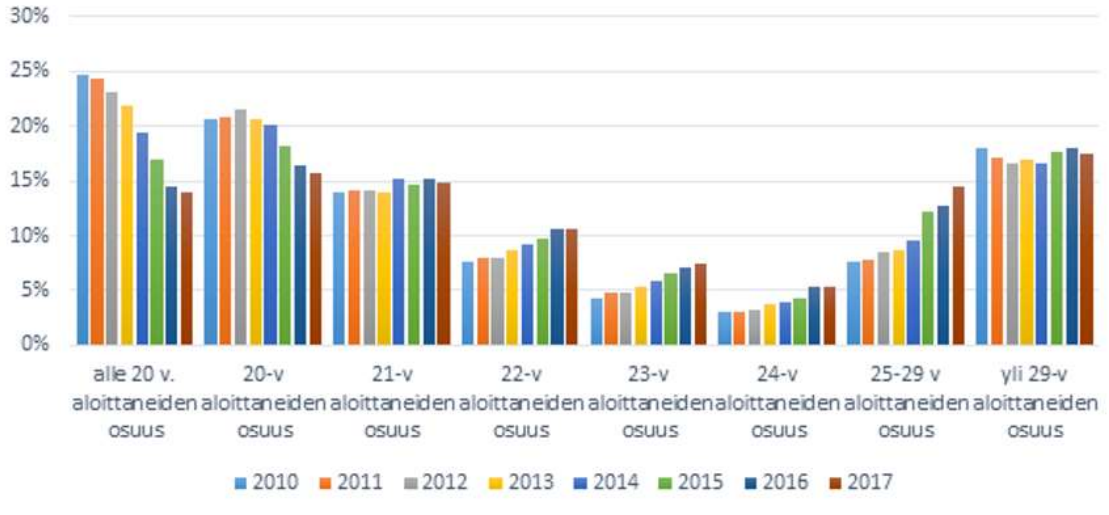
Lapin korkeakoulukonserni on kansallisesti ja kansainvälisesti johtava arktisen tutkimuksen ja osaamisen toimija ja edelläkävijä. Se on kahden korkeakoulun yhteisö, jonka erikoisosaamista on arktisen globaalien vastuullisuus, kestävä matkailu, tulevaisuuden palvelut ja etäisyyksien hallinta, sillä Lapin ammattikorkeakoulu on olosuhteiden sankari ja esimerkki siitä, miten menestytään olosuhteiden ansiosta. Lapin korkeakouluyhteisö on ekologinen, sosiaalinen ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa sidosryhmien ja kumppaneiden kanssa tarjoten opiskelijoille innostavan opiskeluympäristön, jossa digitaaliset ratkaisut, työ- ja elinkeinoelämän yhteydet sekä osallisuus koulutus- ja tutkimusverkostoihin ovat olennainen osa opintoja. (Lapin AMK 2022a.)

Lapin ammattikorkeakoulussa voi opiskella tradenomiksi Rovaniemellä ja Torniossa. Rovaniemellä on mahdollisuus perehtyä vastuulliseen liiketoimintaan

kannattavuuskeskeisesti ja asiakaslähtöisesti. Rovaniemellä voi opiskella liiketoiminnan talousosaajaksi, taloushallinnon ja tilintarkastuksen asiantuntijaksi tai liiketoiminnan riskienhallinnan ja yritys juridiikan osaajaksi. Torniossa voi suuntautua digitaalisten markkinointiratkaisujen asiantuntijaksi sekä esimiestyöhön ja johtamiseen. Koulutuksessa painotetaan luovaa ajattelua ja toimintaa ohjataan datan avulla. Samalla koulutuksissa ratkaistaan työelämälähtöisiä liiketoiminnan ja markkinoinnin ongelmia. Lapin ammattikorkeakoulusta valmistuu tyytyväisiä tradenomiopiskelijoita. Vuonna 2021 Lapin ammattikorkeakoulu on saanut maan toiseksi parhaan palautteen tradenomeilta. (Lapin AMK 2022.)

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreilla on hajautumaa aloittavien opiskelijoiden suhteen. Ammattikorkeakouluissa aloitetaan opiskelut vanhempana kuin perinteisissä yliopistoissa. Sekä yliopisto opiskelijoiden että ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden alle 20- vuotiaana aloittaneiden osuus on laskenut, mutta yliopistoissa se on siirtynyt joko yhdellä tai kahdella vuodella. Tätä voi selittää ensikertalaisuus kiintiön käyttöönotto. Ammattikorkeakouluissa sen sijaan aloittamisikäluokka ovat 25–29- vuotiaat. Kuviosta 1 voidaan nähdä, että ensimmäistä kertaa korkeakouluopinnot ammattikorkeakoulu puolella aloittavien osalta 20-vuotiaana aloittavien osuus on laskenut 2010-luvulla. Eniten on noussut ikäryhmässä 25–29-vuotiaana aloittaneiden osuus. Yli 29- vuotiaana aloittaa edelleen yli 17 % kaikista ammattikorkeakoulujen ensikertalaisista aloittajista. (Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen 2018.)

Korkeakoulusektorin ensikertaisten aloittajien ikäjakauma, ammattikorkeakouluissa aloittaneet

Kuvio 1. Ensikertaisten aloittajien ikäjakauma

Lappi on Suomen pohjoisin ja suurin maakunta. Lapin maisemaa koristavat tunturit, metsät, joet ja järvet. Lapissa luonto on lähellä, ja ihmiset osaavat nauttia siitä ja hyödyntää sitä. (Peltola & Wickström 2017, 8.)

Lapissa työllisyystilanne on parantunut mutta haasteita on työnhakijoiden ja vapaiden työpaikkojen kohtaamisessa. Ongelmana on muun muassa asuntopula, laaja alue ja pitkät välimatkat. Etenkin rakennusalailla ja palvelualoilla kaivataan lisää työvoimaa. (Räsänen 2022.) Arktisuus on luonnollinen osa Lapin asukkaiden arkea kaikilla elämän osa-alueilla. He ovat sopeutuneet toiminnassaan luontoon ja haluavat kehittyä Suomen ja Euroopan unionin pohjoisimman alueen asukkaina kestäväen kehityksen huippuosaajiksi. (Lapin liitto 2018.)

Arktinen alue eli Arktis on pohjoisnavan ympärille levittäytyvä laaja maantieteellinen alue, ja siellä on valon määrällä voimakas vaihtelu vuodenkierron mukaan. Sille ei ole vain yhtä määritelmää vaan sen eteläraja vaihtelee. Lämpötilan mukaan määriteltynä jokaisen kuukauden keskilämpötila jää alle +10C:n koko vuoden, myös kesäisin. Ilmaston lämpeneminen aiheuttaa arktisen alueen kutistumisen, ja suurin osa Lapista on arktista aluetta. Arktinen alue kattaa kulttuurisen

määrittelyn mukaan pohjoisten alkuperäiskansojen kotiseudut. (Arktinen Keskus Lapin yliopisto 2022.)

2.2 Lapin korkeakoulukonsernin strategia

Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston toimintaa ohjaavat korkeakoulujen yhteiset strategiset valinnat. Strategisten valintojen avulla saadaan tehtyä paras vaikutus muuttuvassa toimintaympäristössä ja Lapin korkeakoulujen erottautuminen kansallisesti ja kansainvälisesti. Vuonna 2030 Lapin korkeakouluyhteisö on strategisissa valinnoissaan eli globaalissa arktisessa vastuussa, kestävässä matkailussa ja tulevaisuuden palveluissa sekä etäisyyksien hallinnassa vahvasti verkostoitunut ja houkutteleva toimija, joka tuottaa laadukasta osaamista arktisista teemoistaan. Strategian mahdollistaa kansalliset ja kansainväliset verkostot, hyvinvointi ja yhteisöllisyyden tukeminen ja koulutuksen kehittäminen. Kansainvälisyys on luonteva osa korkeakoulun opetusta ja tutkimusta. (Lapin AMK 2022b.)

2.3 Ammattikorkeakouluun pyrkiminen

Ammattikorkeakouluun haetaan valtakunnallisessa ammattikorkeakoulujen yhteishaussa keväällä ja syksyllä. Ammattikorkeakouluun hakijoilta edellytetään lukion oppimäärän suorittamista tai ylioppilastutkintoa, ammatillista perustutkintoa tai näitä vastaavia ulkomaisia opintoja. (Opetusministeriö 2009.)

Ammattikorkeakoulussa sovelletaan yhden korkeakoulupaikan periaatetta ja tämän mukaan opiskelija voi ottaa vastaan vain yhden ammattikorkeakoulu- tai yliopistopaikan, jotta mahdollisimman monelle nuorelle turvataan opiskelupaikka. Korkeakoulun hakulomakkeeseen on mahdollista laittaa sitovasti useampia eri hakutoiveita ja sitä ei ole mahdollista muuttaa myöhemmin. (Opetusministeriö 2009.)

3 KOULUTUSPAIKAN VALINTAAN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

3.1 Persoonallisuus ja koulutuspaikan valinta

Ventelän ja Joupin (2017) mukaan valitseminen on sitä, että erilaisia vaihtoehtoja verrataan ja punnitaan toisiinsa ja lukitaan parhaat niistä. Valitseminen tarkoittaa myös sitä, että ei edes mietitä tai harkita kaikkia vaihtoehtoja tai hyödynnetä tiettyjä mahdollisuuksia ja tilaisuuksia. Hyvien valintojen päättäminen vaatii sitä, että tuntee ja tietää ne vaihtoehdot, joista saa valita. Vaihtoehtoja voi olla tarjolla enemmän kuin on ajatellutkaan, ja tulevaisuudessa erilaisten vaihtoehtojen määrä lisääntyy entisestään.

Uranvalinta muodostuu useista erilaisista ja peräkkäisistä ratkaisuista, ja sitä helpottavat omien taipumusten, kiinnostusten ja tavoitteiden tunteminen. Uran ja ammatinvalinta on pitkän kehityksen tulos. Ihminen muuttuu ja kyvyt kehittyvät. Myös käsitys omasta itsestään muuttuu. Tulevaisuutta on vaikea ennustaa ja on tehtävä valinnat sen mukaisesti mitä tietää itsestään, omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan. Omia ominaisuuksia voi tarkastella suhteessa ympäristöön, ja niitä havainnoimalla voi tarkentaa käsitystään itsestään. Näin pystyy miettimään, millaisessa elämänmuodossa, työssä tai opiskeluympäristössä parhaiten viihtyy. (Leino, Nieminen, Salojärvi & Ölander 2002, 53–55.)

Ventelä ja Jouppi (2017) kirjoittavat, että ensin kannattaa miettiä, mitä haluaa elämältä, ja sitten vasta sitä, miten koulutus ja työ liittyvät tähän tai eivät liity. On hyvä lähteä tavoittelemaan niitä asioita, joita haluaa elämältä niin ettei opiskelu tai työ ole esteenä niille tavoitteille. Ympäröivät ihmiset ja kulttuuri vaikuttavat yksilöihin, ja näiden tekijöiden kautta syntyy käsitys siitä, mikä tietystä ajassa on arvostettavaa, ihanteellista, laillista tai ylipäättään tavoittelemisen arvoista.

Niemelän ja Salmisen (2013, 7) näkökulman mukaan ammattiin kasvaminen on koko elämän mittainen ja jatkuvasti muutoksessa oleva prosessi. Se pitää sisällään oman alan etsimisen, opiskelemisen ja työelämän eri vaiheet. Tämä prosessi ei ole suoraviivainen, vaan monesti työelämä rakentuu monista eri työurista ja uudestaan uran etsimisestä ja erilaisista alan vaihtamiseen kuuluvista pro-

sesseista. Ympäristö vaikuttaa uravalintaan ja ympäristön tuottamat metaforat, jotka ohjaavat henkilön kokemuksia ja mielikuvia, koska juuri ympäristö herättää opiskelijassa ja nuoressa erilaisia työelämään liittyviä kysymyksiä. Opiskelijan on hyvä löytää vastauksia näihin kysymyksiin mielekkään elämän löytämiseksi. Uran ja elämänsuunnittelun muodostumiseen vaikuttavat merkittävästi erilaiset esimerkit ja esikuvat. Tulevaisuuden suunnittelu on isossa roolissa opiskelijan opintoja ja urapolkua rakentaessa. Opiskelijan näkökulmasta on tärkeää, että hän pystyy rakentamaan yhteyden menneisyyden ja tulevaisuuden välille.

3.2 Oman identiteetin vaikutus

Markkula (2006, 23) toteaa, että opiskelijat, jotka hakevat ammattikorkeakouluun ovat enemmän käytäntöön suuntautuneita kuin yliopistoon hakeutuneet opiskelijat, joille teoreettinen kiinnostus on ominaisempaa. Ammattikorkeakoulutuksen käytännönläheisyys houkuttelee hakijoita hakemaan koulutukseen, kun taas yliopisto opiskelijoita houkuttelee koulutuksen tuoma suurempi arvostus. Lahjakkuus, taidot ja kyvyt eivät ole pelkästään synnynnäisiä ominaisuuksia, ne kehittyvät vuosien mittaan ja niitä voimme kehittää kokemusten, harjoitusten ja koulutusten avulla. Monet nuoret yliarvioivat lahjakkuuden ja älykkyyden merkitystä opiskelussa ja ammatinvalinnassa. Lahjakkuus on vain yksi tekijä, joka vaikuttaa opiskelussa ja työelämässä viihtymiseen ja menestymiseen. Muita tekijöitä ovat kiinnostus, motivaatio, sitkeys, itseluottamus, ihmissuhteet, sosiaalinen ja taloudellinen tilanne. (Leino ym. 2002, 57.)

Leinon ym. (2002, 95–100) mukaan hyvä menestyminen koulussa ja opinnoissa lisää paljon pääsymahdollisuuksia eri oppilaitoksiin, jolloin sopivien vaihtoehtojen määrä lisääntyy ja kasvaa. Opiskelumestykseen tarvitaan motivaatiota, kiinnostusta, kykyä ja ennen kaikkea halua oppia. (Keltikangas-Järvinen 2006, 11). Kolmasosalle nuorista tuleva koulutus ja ammatti ei ole tiedossa tai omat ajatukset ja vaatimukset ovat ristiriitaisia suhteessa ihanteelliseen työhön ja ammattiin. Nuoret etsivät itselleen omaa identiteettiään ja pyrkivät ottamaan selvää millaisia he ovat. Identiteetissä tapahtuu muutoksia iän mukana ja samalla identiteetillä on suunta ja päämäärä. Nuoret pyrkivät luomaan sekä ammatti- että työidentiteetin ja vaihtoehdot ovat 1990-luvulta lähtien muuttuneet

monipuolisemmaksi ja samalla silti monimutkaisimmiksi. (Leino ym. 2002, 95–100.)

Opiskeleminen antaa henkistä pääomaa ja osaamista, mikä puolestaan lisää omaa itsetuntoa ja laajentaa omia mahdollisuuksiaan löytää itselleen sopiva paikka työelämässä. Opiskeleminen on taloudellisestikin usein kannattavaa varsinkin, jos heti opintojen jälkeen on mahdollista päästä töihin omalle alalle. Luottamus ja usko omiin mahdollisuuksiin työuralla on koulutetuilla paljon vakaampaa kuin kouluttamattomilla. (Mulari 2013, 28.)

3.3 Vanhempien merkitys koulutuspaikan valintaan

Mehtäläisen mukaan (2003, 13) omien vanhempien koulutus pohja vaikuttaa nuoren opiskeluväylän valintaan mutta opiskelijan taustat ei kuitenkaan pelkääntään määritä sitä, mistä opintopolku alkaa. Iso merkitys on omalla henkilökohtaisella opiskelun tavoitteella, mikä on ollut kimmokkeena alanvalintaan, omaako lukupäätä ja mille alalle on suuntautumassa. Päätöksissä on huomioitu oma kiinnostus, vahvuudet, heikkoudet ja rajoitukset. Saari (2015, 11, 36) toteaa, että korkeakoulutuksen valinneet opiskelijat tulevat keskimäärin parempiosaisista kotitaustoista ja opiskelijoiden vanhemmat ovat suurelta osin hyvätuloisia korkeakoulutettuja toimihenkilöitä. Saari toteaa, että koulutuspolku jakautuu kolmeen nivelvaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa tehdään valinta lukion ja ammatillisen koulutuksen toisen asteen välillä. Toisessa nivelvaiheessa kuvataan valikoitumista korkea-asteella yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä, kun taas kolmas nivelvaihe kertoo koulutusalan valintaa valitun korkeakoulusektorin sisällä.

Saaren (2015, 14, 50) mukaan vanhempien korkea koulutustausta tarkoittaa sekä koulutusjärjestelmän tuntemusta että koulutuksen statuksen arvossa pitämistä. Vanhempien tulotaso kertoo perheen taloudellisista resursseista, joilla nuoren opintoja on mahdollista tukea. Korkeasti koulutetut työskentelevät ylemmissä toimihenkilöammateissa ja ovat ylemmissä tuloluokissa. Eniten suositaan vanhempien sosioekonomisen taustan noustessa kasvaa tekniikan, liikenteen, yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon alat.

3.4 Valintaan liittyvät haasteet

Koulutuspaikan ja ammatin valitseminen tuo nuoren elämään näköaloja eli kyse on yleensä myönteisestä ja voimaannuttavasta asiasta. On todella merkityksellistä, jos kokee, että omilla päätöksillään ja valinnoillaan voi vaikuttaa omaan tulevaisuuteen ja siihen miten omaa osaamistaan voi kehittää ja millaisiin työtehtäviin on jatkossa mahdollista sijoittua ja millaisissa työpaikoissa ja työyhteisöissä voi toimia. Koulutuspaikkaa ja ammatinvalintaa tehtäessä hakijalla voi olla paljon oletuksia ja luuloja valintojensa seurauksista mutta mitään varmuutta niistä ei ole mahdollista saada, seuraukset on mahdollista nähdä vasta jälkikäteen. Näiden syiden vuoksi ammatin- ja koulutuspaikan valinta on haasteellista. Samoin on ollut paljon puhetta ja väitettä siitä, että koulutuspaikan ja ammatinvalintaan liittyviä ratkaisuja joudutaan tekemään aivan liian nuorena. (Mulari 2013, 14–16.)

Mulari (2013, 18) kirjoittaa yhteiskunnan ja työelämän muuttumisesta ja siihen liittyvistä useista valinnoista ja uran aikana tapahtuvista ammatinvaihdoista ja työtehtävien liikkumisesta tehtävästä toiseen, työstä koulutukseen ja taas takaisin työelämään. Mehtäläinen (2003) mielestä väärä oppilaitoksen tai koulutusalan valinta on yksi keskeisimmistä opintojen tilapäisen keskeytymisen syistä ja varmakaan koulutusalan valinta ei ole varmaa. Väärien valintojen syynä voi olla vääriä luuloja, odotuksia, kuvitelmia ja mielikuvia. Nykänen (2020, 138.) kirjoittaa, että opiskelijat saavat ja voivat hakea opiskelupaikan valintoihin lisää tietoa opinto-ohjaajalta, internet osoitteista: kun koulu loppuu, ammattiosaaja- sivulta ja opintopolusta.

3.5 Brändi ja mielikuva

Brändit koskettavat kaikkia ja yrityksissä mietitään aina brändiä ja siihen satsataan paljon, sillä mielikuvilla tehdään päätöksiä ja jos mielikuva ei kuitenkaan vastaa yrityksen tavoitteita on hyvä alkaa rakentamaan brändiä ja näin ollen brändin kehittäminen ei voi koskaan pysähtyä. Yrityksen hyvä maine on siis avainasemassa yrityksen menestykseen ja usein yritys näkeekin oman kuvansa

erilaisena kuin asiakkaat. Oikeasti hyvä brändi on aito ja omaperäinen ja antaa enemmän kuin lupaa. (Sounio 2010, 24–30.)

Markkulan (2006) mukaan ammattikorkeakoulun imago ja maine ovat tärkeitä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden, palveluiden ja sekä luonnontieteiden alojen opiskelijoilla. Naisille ammattikorkeakoulun hyvä imago, internet-sivut ja opiskelupaikan mainokset merkitsevät enemmän ammattikorkeakoulun valintaan kuin miehille. Hyvä imago rakentuu virallisten tietojen lisäksi epävirallisista kuulopuheista ja kaverien suosituksesta. Miehet painottavat kaverien ja perheen suositusta tärkeänä vaikuttimena. Markkula toteaa, että ammattikorkeakoulut houkuttelevat usein uusia opiskelijoita erilaisten mainosten avulla kuten internet sivujen, abi-infojen ja lukion opinto-ohjauksen avulla ja oletettavaa on, että opiskelijoiden yleinen käsitys ammattikorkeakoulujen maineesta ja imagosta rakentuu eri tietolähteiden yhdistelmästä saatuja mielikuvia ja vaikutelmia ammattikorkeakouluista.

Sounion (2010, 18) mukaan brändäys liitetään kaikille elämän alueille: kuntiin ja kaupunkeihin, tuotteista palveluihin ja ihmisistä taideteoksiin. Esimerkiksi kirjailijoiden brändiä pohditaan enemmän kuin kirjan sisältöä ja poliitikot ja puolueet pyrkivät tekemään omasta brändistä uskottavamman voittaakseen muut kilpailijat ja urheilijoiden brändit nousevat ja laskevat urheilijan kilpailusuorituksen menestyksen perusteella. Brändit siis takovat omistajilleen valtaa ja rahaa. Hyvästä tuotteesta kannattaa maksaa, mutta on kuitenkin oleellista tiedostaa, että tuote on yhtä hyvä sisältä kuin ulkoa ja tuote antaa asiakkaalle ja kuluttajalle enemmän kuin lupaa. Muotilehdissä mainostetut kengät, urheilu tarvikkeet tai aamiaismurot voivat maksaa moninkertaisesti enemmän brändittömiin tuotteisiin verrattuna. Brändeistä on kirjoitettu paljon ja brändiajattelu on yleistynyt ja monimutkaistunut, erottuminen ja kilpailukyvyyn kehittäminen on vaikeampaa kuin koskaan aikaisemmin.

4 VASTAVALMISTUNEIDEN TRADENOMIEN HAASTATTELU

Haastattelun avulla halutaan selvittää vastavalmistuneiden tradenomien näkökulmasta tekijöitä ja vaikutuksia mitkä ovat vaikuttaneet opiskelupaikan valintaan valitessaan Lapin ammattikorkeakoulun.

4.1 Laadullisen tutkimuksen toteuttaminen

Haastattelut toteutettiin kuudelle osallistujalle lokakuun 2022 aikana. Tutkimukseen osallistuneille on ennakoon kerrottu puhelimitse tutkimuksen tarkoitus, haastattelu kysymykset ja miten tutkimus etenee. Kaikilta tutkimuksen haastateltavilta on kysytty samat kysymykset ja haastateltavat saivat tutustua kysymyksiin ennakoon. Haastattelu nauhoitettiin, siihen on saanut vastata vapaasti ja samalla on haluttu varmistaa että, vastaajien anonyymi säilyy henkilötietojen ja haastateltavien taustatiedoista huolimatta. Nauhoittamisesta kerrottiin tutkimukseen osallistuville. Haastatteluaineiston avulla selvitetään tekijöitä ja vaikutusta mitkä ovat vaikuttaneet opiskelupaikan valintaan hakijan valitessaan Lapin ammattikorkeakoulun. Haastateltavilta kysyttiin seuraavista asioista:

1. Haastateltavan asuinkunta, sukupuoli, koulutustausta ja nykyinen ammatti tai työnimike, vanhempien ammatti ja heidän koulutustaustansa
2. Haitko ensisijaisesti Lapin ammattikorkeakouluun opiskelemaan?
3. Mihin koulutusohjelmaan hait ensisijaisesti?
4. Mikä alassa kiinnostaa eniten ja miksi?

Kaikki haastateltavat osallistuivat haastatteluihin ennalta sovittuna ajankohtana, ja ketään ei tarvinnut asiasta muistuttaa. Haastattelussa oli neljä kysymystä ja näihin kysymyksiin sai vastata vapaasti. Kysymykset olivat helppoja ja niihin pystyi vastaamaan melko vaivattomasti ilman aikaa vievää valmistautumista. Kysymyksiin oli mahdollisuus tutustua etukäteen, sillä haastateltavat saivat tutustua kysymyksiin ennakoon. Monivalintakysymyksiä ei haastattelussa toteu-

tettu ja tässä tutkimuksessa haluttiin korostaa vastaajan omaa vapaata mielipidettä kysyttäviin asioihin.

4.2 Yhteenveto haastatteluista

Suurin osa haastateltavista olivat juuri valmistuneet tradenomiksi liiketalouden koulutusohjelmasta. Vain yksi haastateltavista opiskelee tällä hetkellä ja hän on myös pian valmistumassa tradenomiksi liiketalouden koulutusohjelmasta. Yhteensä vastaajia oli kuusi henkilöä ja kaikki olivat naisia. Suurin osa heistä asuu Etelä-Suomessa: Järvenpäässä ja Helsingissä, ja kaksi asuu pohjoisessa: Rovaniemellä ja Keminmaassa. Kaikkien vastaajien pohjakoulutuksena on ammatillinen tutkinto ja vain yhden vastaajan pohjakoulutus on lukio ammatillisen tutkinnon lisäksi ennen tradenomiksi valmistumista. Vastaajien keski-ikä oli 39,6 vuotta.

Kaikki vastaajat ovat tällä hetkellä työelämässä ja saaneet työpaikan liiketalouden alalta. Yksi tutkittavista työskentelee esimiehenä ja muut haastateltavista toimivat vaativissa asiantuntijatehtävissä. Tradenomin opinnoista oli kaikkien vastaajien mielestä ollut paljon hyötyä työelämässä. Opinnot olivat auttaneet saamaan nykyisen työtehtävän, ja opinnot olivat samalla antaneet uusia ajatuksia ja näkökulmia työtehtävän hoitamisessa. Yksi haastateltavista kertoi, että tradenomin opinnot olivat edellytyksenä työtehtävään. Vastaajien vanhempien yleisin koulutustausta oli ammatillinen koulutus. Kolmella vastaajalla oli jompikumpi vanhemmista yrittäjä. Vain yhdellä vastaajalla oli toinen vanhemmista käynyt ammattikorkeakoulun ja viidellä vastaajalla vanhemmat olivat suorittaneet ammatillisen perustutkinnon. Kaikkien vastaajien vanhemmat ovat edelleen työelämässä ja yhden vastaajan toinen vanhempi oli menehtynyt.

Haastateltavista vain yksi ei hakenut ensisijaisesti Lapin ammattikorkeakouluun opiskelemaan, kaikilla muilla viidellä tutkittavilla Lapin ammattikorkeakoulu oli ensisijainen hakutoive ja suuntautuminen johtamiseen ja esimiestyöhön. Yhdellä haastateltavalla ensisijainen toive oli toiseen ammattikorkeakouluun juridiikan koulutusohjelmaan. Lapin ammattikorkeakouluun haettiin koska se oli Pohjois-

Suomessa asuville lähin ammattikorkeakoulu ja kotiseutua arvostetaan Lapissa. Muita syitä oli hyvät ja monipuoliset vaihtoehdot etäopinnoille ja hyvät mahdollisuudet verkko-opintoihin. Lapin ammattikorkeakoulusta oli puskaradion kautta kuultu paljon hyvää. Opetuksen laatua ja tasoa arvostettiin ja opettajia keuhuttiin joustaviksi ja ammattitaitoisiksi. Haastateltavilla oli pitkä työkokemus liiketalouden alalta, he tykkäsivät työskennellä numeroiden parissa ja olivat kiinnostuneita taloudesta ja johtamisesta. Haastateltavat halusivat saada opiskeluista uusia näkökulmia, ideoita ja mielipiteitä työn sisältöön ja kehittää työtä ja olla mukana uusissa projekteissa ja hankkeissa.

5 JATKO-OPISKELUPAIKAKSI LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU

5.1 Määrällisen tutkimuksen toteuttaminen

Kyselytutkimus toteutettiin määrällisin eli kvantitatiivisin menetelmin ja aineistonhankintaan käytettiin sähköistä kyselylomaketta Webropol -kyselyllä. Kyselytutkimus on tehokas tapa kerätä ja saada tietoa suurelta tutkimusjoukolta. (Heikkilä 2014, 17). Kyselytutkimuksessa oli myös sanallisesti vastattavia avoimia kysymyksiä, jotka ovat laadullisia eli kvalitatiivisia.

Kyselytutkimus toteutettiin Webropol -kyselyllä, koska tutkimuskysymyksillä pystyttiin saamaan tietoa mahdollisimman monelta henkilöltä. Kysely lähetettiin Lapin ammattikorkeakoulun 127 tradenomiopiskelijalle sähköpostiin. Sähköpostissa oli Webropol -linkki tutkimukseen, jonka kautta opiskelijat pääsivät helposti vastaamaan kyselyyn. Kysely oli avoinna noin viikon ajan ja vastaaminen oli vapaaehtoista ja se tehtiin anonymisti eikä vastauksia voida yhdistää vastaajien henkilötietoihin. Saatekirjeessä kerrottiin kyselyn tavoite ja syy. Kyselyyn tavoiteltiin suuri määrä vastaajia ja houkuttimena käytettiin yllätyspalkintoa kaikille kyselyyn osallistuneille.

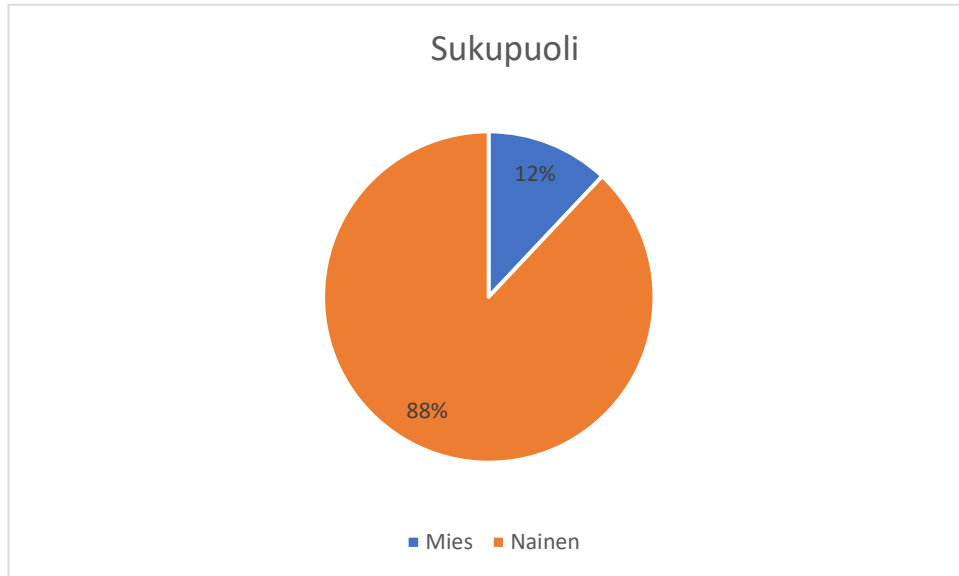
Kysely sisälsi avoimia ja monivalintakysymyksiä. (liite 1). Avoimet kysymykset mahdollistavat uusien näkökulmien ja näkökantojen antamisen aiheeseen ja tutkimukseen tai sitten ne voivat tuoda esille asioita, jota ei ole aikaisemmin huomattu. Monivalintakysymyksiin vastaaminen on helppoa, nopeaa ja tuloksia on helppoa tarkastella. Huonoina puolina jonkin oleellisen kysymyksen puuttuminen, kysymysten kokonaismäärä on epäsopiva tai avointen kysymysten vastauksille ei ole riittävästi tilaa. (Heikkilä 2014, 48.)

5.2 Kyselytutkimuksen tulokset

5.2.1 Taustatietoa vastaajista

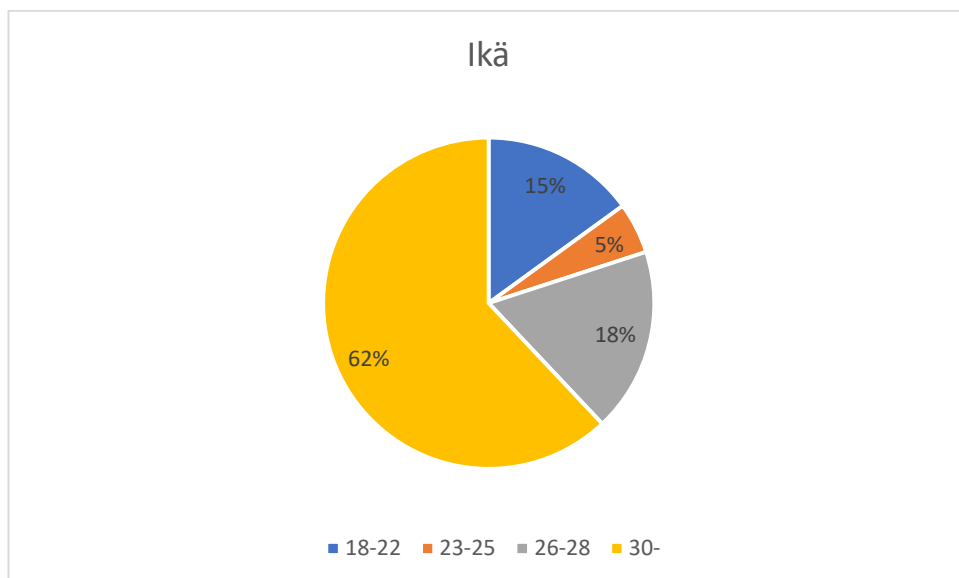
Kuviosta 1 voidaan nähdä, että kyselyyn osallistui yhteensä 40 opiskelijaa. Ensimmäisen ja toisen kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vastaajien sukupuoli ja ikä. Kuviosta nähdään, että vastaajista 12 % oli miehiä ja 88 % oli naisia.

Näin ollen naiset ovat olleet selvästi aktiivisempia vastaamaan kyselyyn. Vastajista suurin osa 62 % eli 24 vastaajaa olivat iältään yli 30 vuotiaita.

Kuvio 1. Vastajien sukupuoli (n=40)

Kuviossa 2 vastaajien ikä korreloi siihen, että suurin osa aloittavista opiskelijoista on yli 29-vuotiaita kuten myös Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen (2018) osoittavat, että aloittavat ammattikorkeakouluopiskelijat ovat iältään noin 29-vuotiaita.

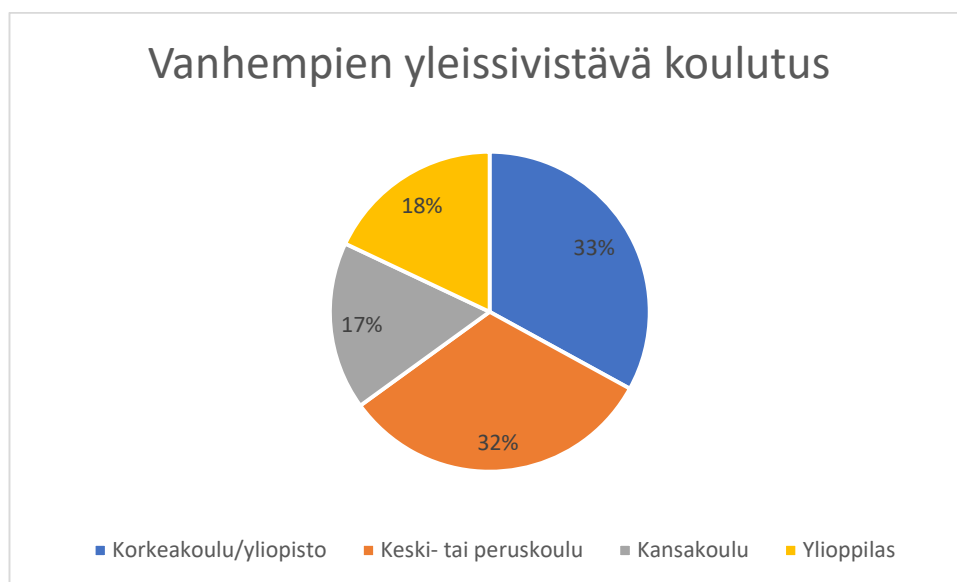

Kuvio 2. Vastajien ikä

Vastaajista on 44 % ovat ennen ammattikorkeakouluopintojaan suorittaneet ylioppilastutkinnon ja ammatillisen perustutkinnon. Ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli 28 % kaikista vastaajista. Ylioppilastutkinnon viimeisimpänä tutkintonaan suorittaneita oli myös 28 %. Voidaan todeta, että suurin osa vastaajista olivat suorittaneet sekä ylioppilastutkinnon että ammatillisen perustutkinnon ennen ammattikorkeakouluopintoja. Tämän jälkeen pelkästään ylioppilastutkinnon tai pelkästään ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneet jakautuivat tasaisesti.

5.2.2 Vanhempien sosioekonominen asema ja koulutustausta

Kyselyssä tiedusteltiin myös vanhempien koulutustaustaa ja heidän yleissivistävää koulutusta. Vastausvaihtoehtona isän ja äidin yleissivistävään koulutustaustaan oli kansakoulu, keski- tai peruskoulu, ylioppilastutkinto sekä korkeakoulu tai yliopisto. Kuten kuvio 3 osoittaa vanhempien koulutustaustaa vertailtaessa tasaisimmin jakautuu kansakoulun 18 %, ja ylioppilastutkinnon 17,9 % suorittaneiden välillä. Vastaajien vanhemmista suurin osa oli suorittanut keski- tai peruskoulun 32 % ja korkeakoulun tai yliopiston suorittaneita oli 33 %

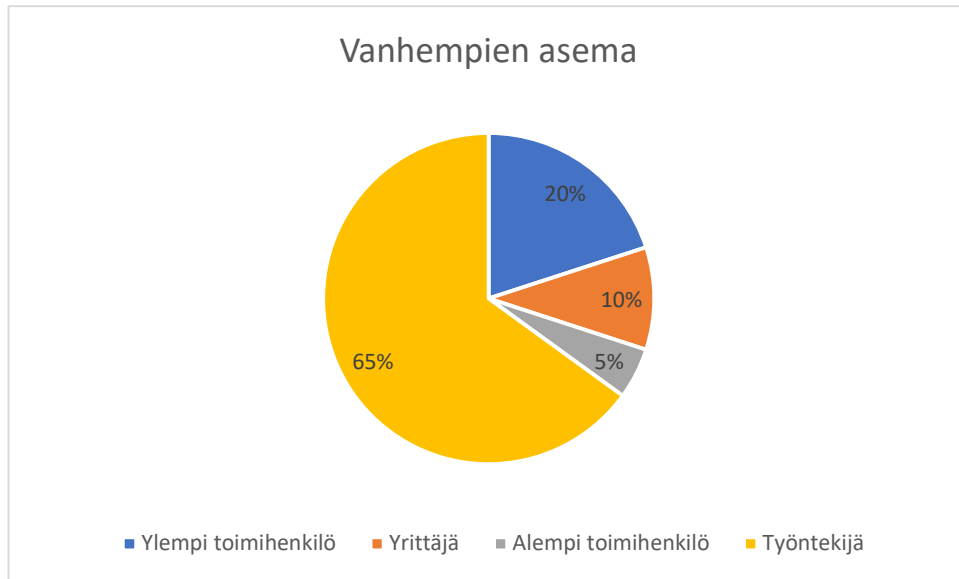

Kuvio 3. Vanhempien yleissivistävä koulutus

Saari (2015, 36) toteaa, että korkeakoulutuksen valinneet tulevat keskimäärin parempiosaisista kotitaustoista ja opiskelijoiden vanhemmat ovat suurelta osin hyvätuloisia korkeakoulutettuja toimihenkilöitä. Tässä tutkimuksessa ja kuviossa

3 tuli esille se, että vain noin kolmanneksella vastaajien vanhemmista on korkeakoulu tai yliopisto tutkinto. Kyselyssä vanhempien sosioekonomiselle asemalle oli neljä määritelmää ja vastausvaihtoehtoina olivat: ylempi toimihenkilö, yrittäjä, alempi toimihenkilö ja työntekijä. Ylemmällä toimihenkilöllä tarkoitetaan Tilastokeskuksen mukaan palkansaajaa, joka työssään soveltaa laajasti teoreettista aineistoa ja työskentelee esimerkiksi johtavassa asemassa tai päätöksentekijänä. Alempi toimihenkilö työskentelee muun muassa myynti- tai toimistotehtävissä, jossa vaaditaan selvästi suppeampaa teoreettista osaamista kuin ylemmiltä toimihenkilöiltä. Työssä on tyypillistä suoritusvastuu mutta ei vastuu itse toiminnasta. (Tilastokeskus 2022b.)

Kuviosta 4 voidaan nähdä, vanhempien osalta kaikkein suurimmaksi sosioekonomiseksi asemaksi osoittautui työntekijät, joita oli 65 % kaikista vastaajista. Ero seuraavaksi suurimpaan asemaan, ylempiin toimihenkilöihin 20 % oli tässä kyselyssä suuri. Kyselyssä oli vastaajien vanhemmista kaikkein eniten keski- tai peruskoulun suorittaneita ja näin ollen työntekijät muodostavat suurimman aseman vastaajien vanhempien sosioekonomisesta asemasta. Mielenkiintoista oli havaita, että vastaajien vanhemmista toiseksi eniten oli korkeakoulun tai yliopiston suorittaneita 33 % ja näin ollen myös toiseksi suurimman ryhmän muodostivat ylemmät toimihenkilöt 20 % kyselyn mukaan. Ylempi toimihenkilö toimii asiantuntijana, esihenkilö tai johtotason tehtävissä. Tehtäville on ominaista työn itsenäisyys ja suuri vastuu. Ylempi toimihenkilö on korkeasti koulutettu ja sillä tarkoitetaan joko yliopisto- tai ammattikorkeakoulutusta. Ylemmällä toimihenkilöllä voi olla työkokemuksen kautta tuomia vastaavia valmiuksia, tietoja ja osaamista. Ylempi toimihenkilö ei kuitenkaan työskentele yrityksen ylimmässä johdossa. (YTN 2022.)

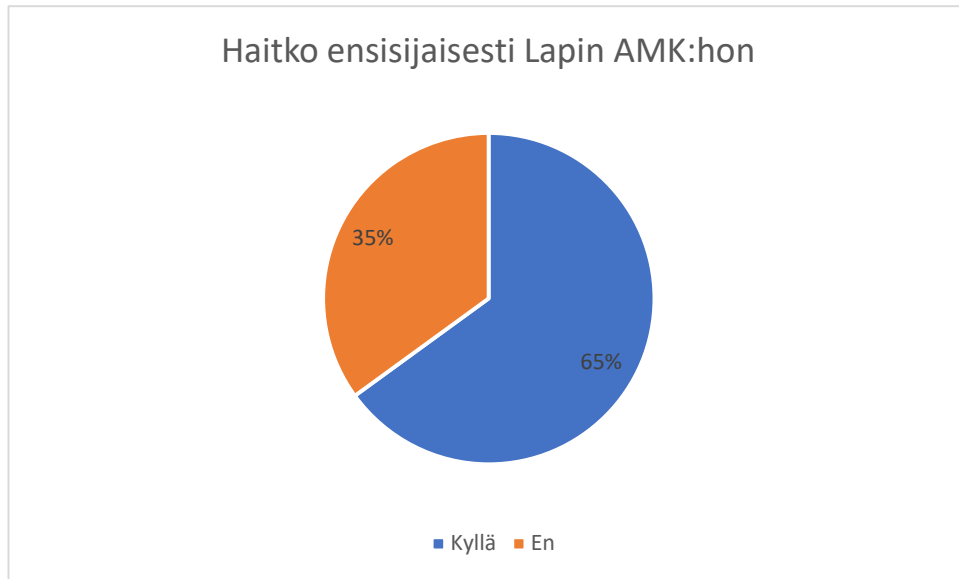

Kuvio 4. Vanhempien asema

5.2.3 Suuntautuminen ja ensisijainen hakeutuminen

Vastaajista suurin osa (92,5 %) on suuntautunut tradenomi opinnoissaan esimiestyöhön ja johtamisen koulutusohjelmaan. Loput vastaajista olivat valinneet liiketoiminnan talousosaamisen tai digitaalisen markkinoinnin.

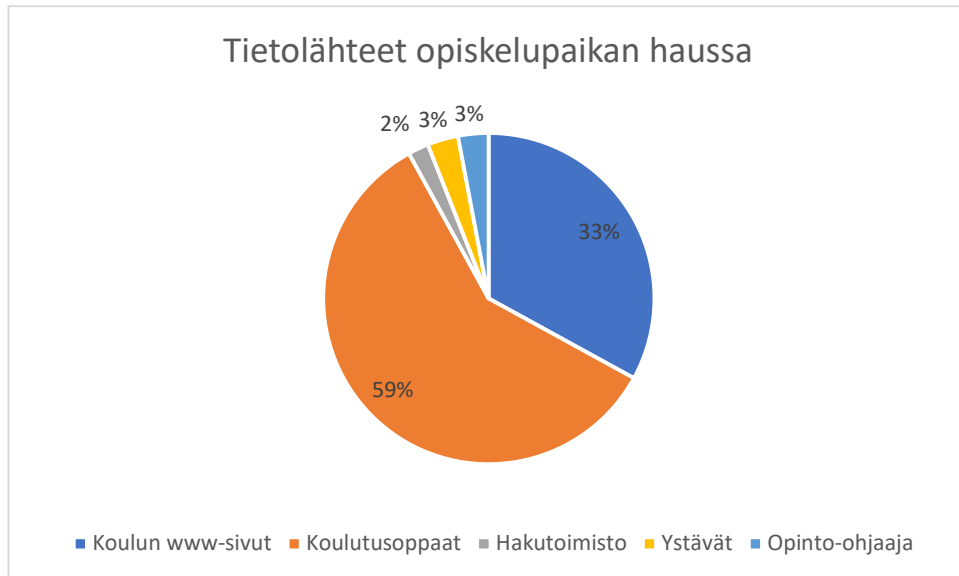
Tässä aluvussa käsitellään Lapin ammattikorkeakoulua hakuvalintana sekä vastaajien muita vaihtoehtoja yhteishaussa. Kuviossa 5 suurimmalla osalla 65 % kyselyyn osallistuneista Lapin ammattikorkeakoulu oli ollut ensimmäinen vaihtoehto yhteishaussa. Muihin ammattikorkeakouluihin hakeneet jakautuivat tasaisesti (35 %) Laurea ammattikorkeakoulun, Oulun ammattikorkeakoulun, Savonia ammattikorkeakoulun, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Lahden ammattikorkeakoulun välille. Suurin osa vastaajista (82 %) oli hakenut vain ammattikorkeakouluun. Vain (5 %) oli hakenut sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon tai korkeakouluun. Vastaajista (12 %) oli hakenut ensisijaisesti nyt ammattikorkeakouluun ja myöhemmin aikoo hakea yliopistoon tai korkeakouluun.

Kuvio 5. Ensisijainen hakeutuminen Lapin ammattikorkeakouluun

5.2.4 Tietolähteiden käyttö opiskelupaikan valinnassa

Tietolähteisiin liittyvässä kysymyksessä kuviossa 6 selvitettiin, millaisia tietolähteitä vastaajat olivat käyttäneet hakiessaan opiskelupaikkaa. Vastaajien mielestä (59 %) kaikkein tärkein ja eniten käytetty tietolähde kouluun hakiessa oli koulutusoppaat ja opintopolku sivusto. Oppilaitoksen internetsivut olivat toiseksi käytetyin (33 %) tietolähde. Hakutoimistoja, vanhempia, sukulaisia, abi-infoja, ystäviä ja opinto-ohjaajaa ei koettu vastaajien mielestä lainkaan tärkeiksi tiedonlähteiksi ammattikorkeakoulun hakuvaiheessa. Myös Taloustutkimuksen teettämässä Korkeakoulujen Bränditutkimus 2022 -raportissa selviää, että 20-24 -vuotiaiden tärkeimmiksi tietolähteiksi opiskelupaikan hakuvaiheessa on ollut opintopolku.fi -sivusto ja oppilaitoksen internetsivut. Taloustutkimuksen mukaan ystävillä, opinto-ohjaajalla ja hakutoimistolla on ollut hyvin vähäinen merkitys opiskelupaikan hakuvaiheessa. (Korkeakoulujen Bränditutkimus 2022, taloustutkimus Oy)

Kuvio 6. Tietolähteiden käyttö opiskelupaikan hakuvaiheessa

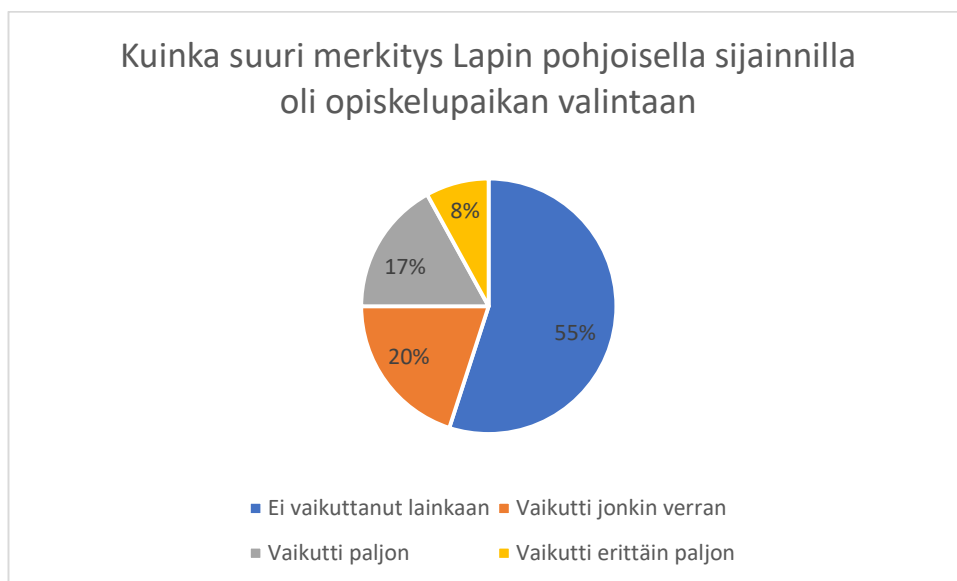
5.2.5 Valintapäätöksen perustelut Lapin ammattikorkeakouluun

Kyselyssä avoin kysymys selvitti vastaajien mielipidettä ja perusteluja sille, miksi he olivat valinneet Lapin ammattikorkeakoulun jatko opiskelupaikaksi. Avoimessa kysymyksessä vastaajat saivat vapaasti kertoa ja perustella valintaansa. Avoimeen kysymykseen vastasi yhteensä 35 henkilöä kaikista vastaajista. Vastauksissa korostui kaikkien eniten kolme asiaa: hyvät mahdollisuudet verkko-opintoihin työn ohessa, monimuoto-opiskelu ja oppilaitoksen sijainti. Myös kiinnostava ja mieleinen suuntautumisvaihtoehto, opiskelun jälkeiset kattavat uramahdollisuudet ja myönteinen kuva Lapin ammattikorkeakoulusta nousivat esiin vastauksissa.

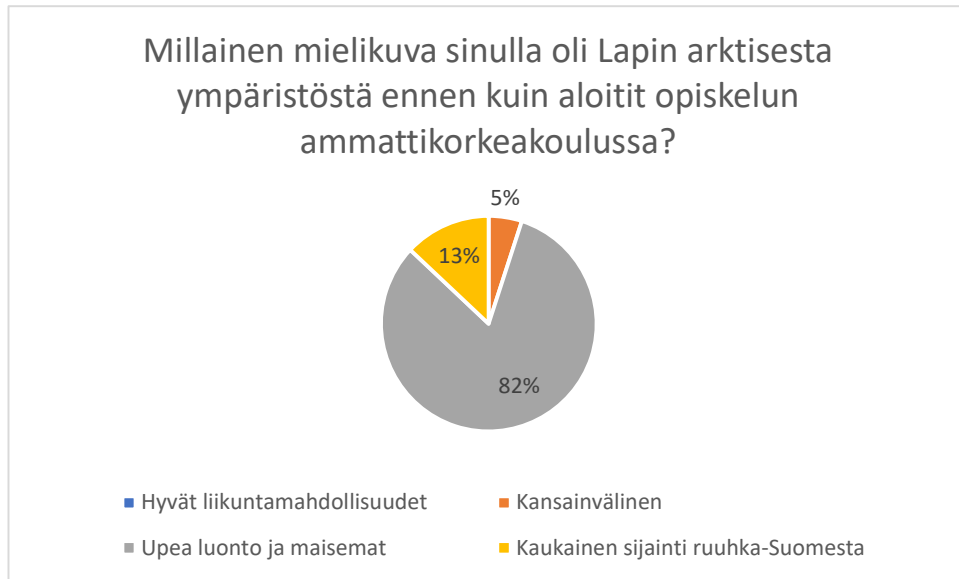
Monet mainitsivat asuvansa Pohjoisessa ja näin ollen Lapin ammattikorkeakoulu oli lähin oppilaitos, koulutusohjelman kiinnostavuuden ja alhaisemmat pisteraajat verrattuna Etelä-Suomen ammattikorkeakouluihin ja joissain vastauksissa ilmeni että, Lapin ammattikorkeakoulussa voi aloittaa liiketalouden ja itseään kiinnostavan suuntautumisvaihtoehdon tammikuussa. Vastauksista ilmeni myös, että Lapin ammattikorkeakoulusta oli kuultu paljon hyvää, se oli lähin oppilaitos eikä opiskeleminen ja muuttaminen kauas Etelä-Suomeen kiinnostanut. Vastauksissa mainittiin myös, että Lapin ammattikorkeakoulu tuntui helposti

lähestyttävältä oppilaitokselta. Monimuoto-opiskelun mahdollisuus koettiin tärkeäksi asiaksi työssä käymisen ja opiskelun ohella.

Seuraavaksi kuviossa 7 tarkastellaan vastaajien Lapin pohjoisen sijainnin merkitystä ja vaikuttavia tekijöitä koulutuspaikan valintaan. Vastaajilta tiedusteltiin, kuinka suuri merkitys Lapin pohjoisella sijainnilla oli koulutuspaikan valintaan neliportaisella asteikolla: ei vaikuttanut lainkaan, vaikutti jonkin verran, vaikutti paljon tai vaikutti erittäin paljon. Vastaajista noin 50 % oli valinnut kyseisestä asteikosta, että Lapin pohjoinen sijainti ei vaikuttanut lainkaan koulutuspaikan valintaan ja toiset noin 50 % vastaajista oli sitä mieltä, että Lapin pohjoinen sijainti vaikutti ainakin jonkin verran koulutuspaikan valintaan. Kuvioista 8 voidaan nähdä, että valtaosa vastaajista 83 % oli sitä mieltä, että mielikuva Lapin arktisesta ympäristöstä on upea luonto ja maisemat ja 17 % vastaajista ilmoittivat mielikuvakseen Lapin arktisesta ympäristöstä kaukaisen sijainnin ruuhka-Suomesta tai kansainvälisyyden. Hyvät liikuntamahdollisuudet eivät nousseet lainkaan vastaajien mielikuvaksi Lapin arktisesta ympäristöstä.

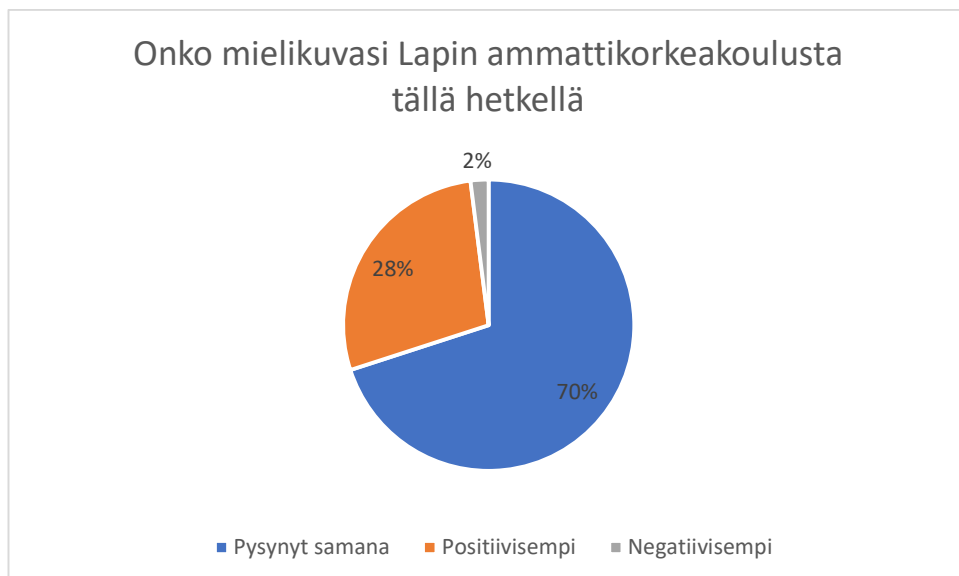

Kuvio 7. Lapin Pohjoisen sijainnin merkitys

Kuvio 8. Vastaajien mielikuva Lapin arktisesta ympäristöstä

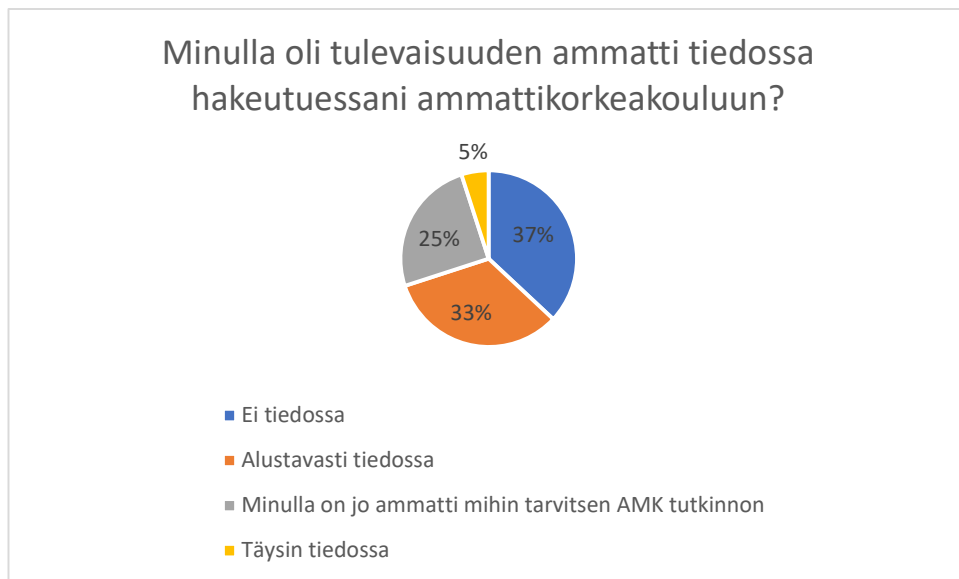
Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin heidän mielikuviaan Lapin ammattikorkeakoulusta tällä hetkellä. Vastausvaihtoehtoina olivat: mielikuva Lapin ammattikorkeakoulusta on pysynyt samana tai mielikuva on tällä hetkellä positiivisempi tai negatiivisempi. Kuvio 9 voidaan nähdä, että suurimmalla osalla eli 70 % vastaajien mielikuva on pysynyt samana, ja 28 % vastaajista on sitä mieltä, että mielikuva on muuttunut positiivisemmaksi opintojen aikana verrattuna aikaisempaan mielikuvaan. Vain yksi vastaaja ilmoitti mielikuvan olevan nyt negatiivisempi kuin ennen opintojen alkua.

Kuvio 9. Mielikuva Lapin ammattikorkeakoulusta

5.2.6 Uramahdollisuudet hakeutuessa Lapin ammattikorkeakouluun

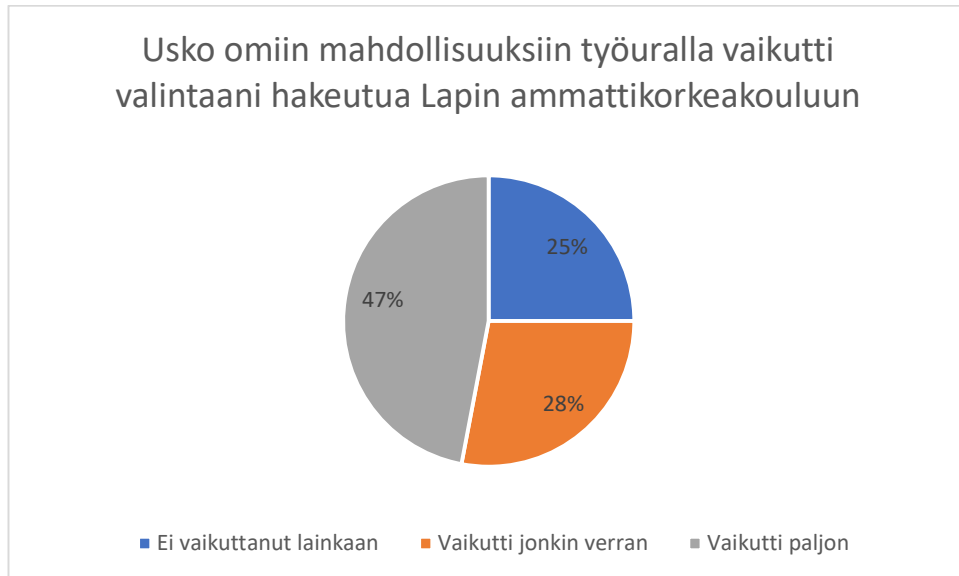
Kyselyn 15. kysymys oli: minulla oli tulevaisuuden ammatti tiedossa hakeutuessani ammattikorkeakouluun. Tähän kysymykseen oli vastannut kaikki kyselyyn osallistuneet. Vastaajista 37 %:lla ei ollut tiedossa tulevaisuuden ammattia ja kuviosta 10 oli mielenkiintoista havaita, että suurimmalla osalla kaikista vastaajista 63 %:lla oli tulevaisuuden ammatti joko täysin tiedossa tai alustavasti tiedossa tai vastaajalla oli jo ammatti mihin tarvitaan ammattikorkeakoulututkinto.

Kuvio 10. Tietämys tulevaisuuden ammatista hakuvaiheessa

Viimeisessä kysymyksessä kyselyssä kysyttiin: vaikuttiko vastaajien usko omiin mahdollisuuksiin työuralla valinnassani hakeutua Lapin ammattikorkeakouluun. Vastausvaihtoehdot olivat: vaikutti paljon, vaikutti jonkin verran tai ei vaikuttanut lainkaan. Tähän kysymykseen tuli vastauksia kaikilta kyselyyn osallistuneilta. Vastaajista lähes puolet, 47 % ilmoitti, että usko omiin mahdollisuuksiin työuralla vaikutti paljon valintaani hakeutua Lapin ammattikorkeakouluun. Vastaajista 25% oli sitä mieltä, että usko omiin mahdollisuuksiin ei vaikuttanut lainkaan valintaani hakeutua Lapin ammattikorkeakouluun ja 28% ilmoitti vaikuttaneen jonkun verran omiin mahdollisuuksiin työuralla valitessaan opiskelupaikaksi Lapin ammattikorkeakoulun. Vastausten perusteella ja kuviosta 11 voi hyvin todeta, että valtaosalle vastaajista usko omiin mahdollisuuksiin työuralla vaikutti paljon

tai kuitenkin jonkin verran valitessaan jatko-opiskelupaikaksi Lapin ammattikorkeakoulun.

Kuvio 11. Hakuvaiheessa usko omiin uramahdollisuuksiin työssä

Mularin (2013, 28.) mukaan opiskeleminen antaa henkistä pääomaa ja osaamista, mikä puolestaan lisää omaa itsetuntoa ja laajentaa omia mahdollisuuksiin löytää itselleen sopiva paikka työelämässä. Luottamus ja usko omiin mahdollisuuksiin työuralla on koulutetuilla paljon vakaampaa kuin kouluttamattomilla. Tämä tuli esille, miten hakijat uskovat omiin uramahdollisuuksiin. Tutkimuksessa vastaajat ovat saaneet luottamusta ja usko omiin mahdollisuuksiin, ja tulevaisuuteen on vahvistunut lähes puolella erittäin paljon. Tämä kuvaa erinomaisesti koulutuksen merkitystä opiskelijoille.

6 POHDINTA

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin mitkä tekijät vaikuttavat Lapin ammattikorkeakouluun hakeutuvien opiskelijoiden valintoihin ja millä perusteella opiskelijat ovat valinneet opiskelupaikaksi Lapin ammattikorkeakoulun. Lisäksi selvitettiin hakijoiden mielikuvaa Lapin arktisesta ympäristöstä ennen opintojen aloitusta, Lapin pohjoisen sijainnin merkitystä, vanhempien koulutustaustaa ja heidän asemaansa. Lisäksi selvitettiin tärkeimmät tietolähteet ammattikorkeakouluista hakuvaiheen aikana. Teoriasta ja tutkimusvastauksista löytyi paljon yhtäläisyyksiä mutta myös joitakin eroavaisuuksia.

Tutkimuksen vastauksista voidaan päätellä, että hakuvaiheessa hakijoiden tärkeimmät motiivit valita opiskelupaikaksi Lapin ammattikorkeakoulu oli erinomaiset mahdollisuudet verkko opintoihin työn ohessa, monimuoto-opiskelu ja oppilaitoksen sijainti. Myös kiinnostava koulutusohjelma ja suuntautumisvaihtoehto nousivat vastauksissa tärkeiksi tekijöiksi hakeutuessa Lapin ammattikorkeakouluun.

Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että tärkeimpiä tietolähteitä hakuvaiheessa ovat Opintopolku.fi sivusto ja oppilaitoksen omat internetsivut. Tämä tulos korreloi erinomaisesti vuonna 2022 Taloustutkimuksen raporttiin, mistä ilmeni, että samat tietolähteet opiskelupaikan hakuvaiheessa nousivat tärkeimmiksi. (Taloustutkimus 2022.)

Suurimmalle osalle vastaajista mielikuva Lapin arktisesta ympäristöstä tarkoittaa upeaa luontoa ja maisemia ja Lapin Pohjoisella sijainnilla oli tärkeä merkitys tässä tutkimuksessa noin puolelle vastaajista. Mielikuva Lapin ammattikorkeakoulusta oli lähes kolmanneksella muuttunut positiivisemmaksi opintojen aikana verrattuna ennen opintoja. Tutkimusten tuloksista oli hienoa havaita, että suurimmalla osalla opiskelijoista tulevaisuuden ammatti hakuvaiheessa oli joko täysin tiedossa tai alustavasti tiedossa. Myös usko omiin uramahdollisuuksiin työelämässä vaikutti tutkimuksen perusteella hakuvaiheessa valita opiskelupaikaksi Lapin ammattikorkeakoulun. Lapin ammattikorkeakoulusta oli kuultu paljon hyvää, oppilaitos koettiin helposti lähestyttäväksi ja Lapin ammattikorkeakoulus-

ta on myönteinen kuva. Suurin osa opiskelijoista oli ensisijaisesti hakenut Lapin ammattikorkeakouluun.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden vanhemmista noin kolmanneksella on korkeakoulu tai yliopisto tutkinto. Pelkästään kansakoulututkinto oli vain noin viidellä vastaajalla.

Tässä tutkimuksessa saatiin vastaukset siihen, mitkä tekijät olivat vaikuttaneet opiskelijoiden hakuvaiheessa valita Lapin ammattikorkeakoulu jatko-opiskelu paikaksi. Teoriaosiossa käytyt asiat tulivat selkeästi ilmi tutkimustuloksissa ja voidaankin todeta tulosten olevan luotettavia. Kyselylomakkeen kysymykset olivat helppoja ja kysymykset olivat selkeitä ja näin ollen voidaan olettaa, että kyselyyn osallistuneet ovat kyenneet vastaamaan kysymyksiin rehellisesti mikä tukee tulosten luotettavuutta. Tutkimus eteni suunnitellusti, aikataulussa ja tutkimuksessa käytettävää aineistoa oli riittävästi käytettävissä. Tutkimuksen aihe oli tutkijalle uusi ja tutkijan tieto aiheesta avartuivat tutkimuksen edetessä. Koen, että seuraavan tutkimuksen kokonaisuutta olisi paljon helpompi hahmottaa tämän opinnäytetyön ja oppimisprosessin kokemana.

Tutkimusta voidaan hyödyntää Lapin ammattikorkeakoulun kehittämiseen, niin että Lapin ammattikorkeakoulu säilyy jatkossakin kilpailukykyisenä, vetovoimaisena ja hyvämaisena jatko-opiskelupaikkana. Toimeksiantaja voi halutessaan käyttää hyödyksi tutkimuksesta esille nousseita asioita, kyselyn vastauksia ja näkökulmia.

LÄHTEET

Arktinen Keskus: Lapin yliopisto 2022. Viitattu 15.9.2022
<https://www.arcticcentre.org>

Hakeminen ammattikorkeakouluun 2022. Viitattu 18.9.2022
<https://www.ammattikorkeakouluun.fi/>

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. painos. Helsinki Edita.

Keltikangas-Järvinen, L. 2006. Temperamentti ja koulumenestys. Helsinki: WSOY.

Lapin AMK 2022a. Esittely. Viitattu 15.9.2022
<http://www.lapinamk.fi/fi/Esittely/LUC>.

Lapin AMK 2022b. Strategia. Viitattu 15.9.2022
<http://www.lapinamk.fi/fi/Esittely/Strategia>.

Lapin liitto 2018. Lappi osana arktista. Viitattu 15.9.2022
<https://www.lapinliitto.fi/lappiosanaarktista/>.

Leino, R., Nieminen, R., Salojärvi, K. & Ölander, S. 1982. Ammattiopinnot ja uranvalinta. Keuruu: Otava.

Markkula, J. 2006. Ammattikorkeakoulu opiskelijan silmin. Opinnot, opintojen ohjaus ja vaikuttamismahdollisuudet. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs 28. Otus. Helsinki: Otus.

Mehtäläinen, J. 2003. Joustavat koulutusväylät ja uranvalinta. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja A2:2003.

Mulari, M. 2013. Tietoisen ammatinvalinnan opas. Jyväskylä: Atena.

Niemelä, K. & Salminen, V-M. 2013. Koulutusalan valinta, opiskeluprosessi ja ammattiin suuntautuminen. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 2013.

Nykänen, M. 2020. Löydä oma polkusi. Helsinki: S&S.

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen 2018. Korkeakoulujen aloittajien ikäjakama. Viitattu 1.11.2022
<https://tilastoneuvos.vipunen.fi/2018/10/15/korkeakoulujen-aloittajien-ikajakama/>.

Peltola, M. & Wickström, M.2017. Peltsin Lapissa. Helsinki: Tammi.

Räsänen, H-M. 2022. Työllisyystilanne on parantunut Lapissa. Lapinkansa 26.7.2022, 18.

Saari, J. 2015. Koulutuksen valikoituvuus koulutuspolkujen nivelvaiheissa. Teoksessa J. Saari, L. Aarnio, M. & Rytönen. Kolme näkökulmaa koulutuksen valikoituvuuteen. Nuorten koulutusvalinnat tilastojen ja kertomusten valossa. Otus 51/2015. Helsinki: Otus.

Sounio, L. 2010. Brändikäs. Helsinki: Talentum.

Tilastokeskus 2022. Ammattikorkeakoulutuksen suosio kasvoi edelleen 2021. Viitattu 18.9.2022 <https://www.stat.fi>

Tilastokeskus 2022. Sosioekonominen asema 1989. Viitattu 19.10.2022 <https://www2.stat.fi>.

Tuomi, J. 2008. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. 1.–2. painos. Jyväskylä: Tammi.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Kiviniemi, K. 2018. Design-eli suunnittelututkimus opetus- ja kasvatusalalla. Teoksessa R. Valli Ikkunoita tutkimusmetodeihin1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 106–114.

Ventelä, A. & Jouppi, K. 2017. Ammatinvalinta kysymys. 1., painos. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Ylemmät toimihenkilöt YTN 2022. Ylempi toimihenkilö. Viitattu 19.10.2022 <https://ytn.fi/ylempitoimihenkilo>.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomakkeen kysymykset

Kysely koostui seuraavista 16 kysymyksestä:

- Sukupuoli?
- Ikä?
- Koulutuksesi ja muu aikaisempi koulutus?
- Mikä on vanhempiesi yleissivistävä koulutus?
- Mikä on vanhempiesi asema?
- Opiskeletko Torniossa/Rovaniemellä?
- Suuntautuminen?
- Haitko ensisijaisesti Lapin ammattikorkeakouluun opiskelemaan?
- Haitko opiskelemaan vain ammattikorkeakouluun, ammattikorkeakouluun ja yliopistoon/korkeakouluun?
- Millaisia tietolähteitä käytit opiskelupaikkaa hakiessasi?
- Miksi valitsit Lapin ammattikorkeakoulun?
- Kuinka suuri merkitys Lapin pohjoisella sijainnilla oli opiskelupaikan valintaan?
- Millainen mielikuva sinulla oli Lapin arktisesta ympäristöstä ennen kuin aloitit opiskelun ammattikorkeakoulussa?
- Onko mielikuvasi Lapin ammattikorkeakoulusta tällä hetkellä?
- Minulla oli tukevaisuuden ammatti tiedossa hakeutuessani ammattikorkeakouluun?
- Usko omiin mahdollisuuksiin työuralla vaikutti valintaani hakeutua Lapin ammattikorkeakouluun?

